

't ROS BIEKE

Een uitgave van de Koninklijke Imkervereniging De Rosse Bie

Jaargang 43 nr.1

januari – februari 2019

Verantw. uitgever : H. Braet

Oude dijk 35

2300 Turnhout

Inhoud

AVIB

Nieuwjaarsboodschap.

Wat doen deze maand

Samenaankoop van bloemenzaden.

Van de Bestuurstafel

Nieuwjaarswoordje.

Eerste imkerswerk voor 2019

Gezegde

Te noteren :

Ledenvergaderingen

Activiteiten 2019

New-York heeft gespecialiseerde bijenpolitie.

Know it : Zijn Lindebomen toxisch . . .

Over bijenwas.

Prunus spinosa

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘

Afbeeldingen van bloemen voor bijen :

Honingbij op cornus mas

Honingbij op salvia pratensis

Bloei van winterlinde

Honingbij op prunus spinosa

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘

Overname van artikels is toegestaan mits schriftelijke toelating.

AVIB-Nieuws

Nieuwjaarsboodschap

Een succesvol 2018... Op naar 2019

Weer is een jaar voorbij.

We blikken terug op een zeer druk jaar 2018. Het zonnige weer is een van de oorzaken hiervan. Iedere imker zag zijn honingzolders vollopen! Gans het jaar waren de weergoden ons goed gezind.

Dit bracht ook andere minder positieve problemen met zich, maar dat waren meer luxe problemen.

Als organisatie hadden we het ook zeer druk.

We organiseerde met AVIB het congres voor de Vlaamse imkers op 8 september in het Vormingscentrum te Oostmalle. Een succes! Het verslag heeft U al op verschillende plaatsen kunnen lezen. Ik moet dan ook iedereen van harte bedanken voor de inzet voor dit evenement. Ik wil geen namen noemen van medewerkers om niemand te vergeten. Iedereen droeg zijn steen(tje) bij. Proficiat aan Katleen als voorzitter van de werkgroep, die samen met secretaris Luc in de juiste richting stuurde.

Een resultaat van dit congres was ook de (eenmalig) ontwikkeling van het gelegenheids honingbier AVIBKE. Er is nog een overschot, je kan deze nog steeds bekomen bij Luc Pauwels.

Ook de werkgroep Scholing of Vorming en Opleiding vroeg onze extra aandacht. Zo heeft Reinhilde Van Meenen in oktober de fakkel doorgegeven aan Marcel Cuylaerts en René De Backer.

We zijn dan ook verplicht om Reinhilde te danken voor haar jarenlange inzet voor onze vereniging, vooral voor de scholing. Iedereen kon op haar rekenen. Reinhilde, dank U.

In 2019 gaan we verder op de ingeslagen weg. We zullen werken aan onze zwakke punten. Daarom willen we de werkgroepen opkrikken. We vragen nog vrijwilligers voor bijvoorbeeld bijengezondheid, drachtplanten, en de andere werkgroepen.

Op KonVib gebied staat ook nog veel te wachten. Een werkgroep is bezig met de voorbereiding van een nieuwe structuur. Ze gaan ervan uit dat KonVib ten dienste moet staan van de imker. De imker moet centraal staan. Een eerste info sessie is reeds gegeven aan de afdelingsvoorzitters. In een tweede sessie kan

iedere imker zijn ideeën kenbaar maken in Gent op 12 januari. Info vind je in het maandblad. Iedere imker uit onze provincie wordt daar verwacht.

Tot slot wil ik iedereen het allerbeste toewensen. Niet alleen als imker maar vooral als mens. Een goede gezondheid voor U en Uw naasten blijft het beste. Al het andere is van de tweede orde.

Ook dank aan alle werkgroepmedewerkers en de leden van de Raad van Bestuur.

Uw voorzitter,

Julien Dedapper

Wat te doen deze maand:

- Normaal heb je de afgelopen week de winterbehandeling tegen de Varroa uitgevoerd. Druppelen met oxaalzuur werd aangeraden. Voor degenen die het nog niet gedaan hebben is het nu de hoogste tijd.

Hoe doe je dat? Kijk even op <https://www.bijenhouders.nl/bijenwerk/15-december-15-januari>

Ook hier kan je meer uitleg krijgen <https://www.honeybeevalley.eu/>

Regionale Landschappen organiseren een :

samenaankoop van bloemenzaden

Wildbeheereenheden, natuurverenigingen, imkerbonden, scholen, gemeentebesturen, landbouwers, ... heb je ruimte en interesse om een stuk grond in te zaaien met een bloemenweide?

Dan kan je nu zaadgoed bestellen voor bloemrijke akkers. Dat is mooi voor het oog en goed voor onze fauna en flora.

Door deze samenaankoop kunnen we een prima prijs/kwaliteit voorleggen. Het bestelde zaadgoed moet opgehaald worden in de kantoren van jouw Regionaal Landschap.

Alle info over de samenstelling van de mengsels kan je terugvinden in deze [folder](#).

Bestellen en betalen doe je voor 1 maart door deze [bestelbon](#) in te vullen en te bezorgen aan info@rlrl.be.

Meer info via www.rldevoorkempen.be

Van de bestuurstafel

Nieuwjaarswoordje

Het is een oud gezegde dat zegt dat met het ouder worden de tijd vlugger en vlugger passeert. Zo is het ook voor het jaar 2018, wat een prachtig jaar met een record aan zonne-uren. Voor velen onder ons zal dit ongetwijfeld ten goede gekomen zijn voor hun bijen en hun honingopbrengst.

Het was een jaar waarin De Rosse Bie voor het eerst reizen naar de koolzaadvelden organiseerde, waar spijtig genoeg maar een zeer matige belangstelling van de leden uit bleek.

Een nieuw jaar brengt ook veranderingen met zich mee. De Stadsboerderij werkt vanaf dit jaar met partners, zo is ook de Rosse Bie een partner. Eén van de voorwaarden hierbij is dat de activiteiten via de Stadsboerderij (facebook) bekend gemaakt worden en alzo voor iedereen toegankelijk zijn, lid of geen lid. Het grote voordeel hierbij is een grotere bekendmaking en mogelijks hierdoor aanwerving van nieuwe leden. Verder wens ik in naam van het bestuur de leden en hun familie een gezond, vreugdevol en bijenvriendelijk Nieuwjaar.

NB. Een goed voornemen voor het jaar 2019 zou kunnen zijn:

de activiteiten bijwonen van De Rosse Bie ☺

De voorzitter Toon Jacobs

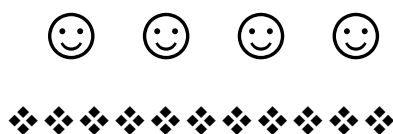
De eindejaarsfeesten zijn nog volop bezig, en daar komt het eerste imkerswerk in 2019 al piepen. In de nacht van 9 op 10 december kenden we de eerste echte nachtvorst wat betekent dat de winterbehandeling tegen de varroamijt 3 weken later kan plaatsnemen. Volgens de kalender zou dit op de dag van oudejaar moeten gebeuren. Maar laat ons de eerste dag van 2019 spetterend inzetten en plan je winterbehandeling in de eerste week van januari.

Of je nu druppelt met oxaalzuur of sublimeert, zorg ervoor dat je op een veilige manier te werk gaat. We verwijzen hiervoor graag naar de werkwijze en veiligheidsvoorschriften in onze brochure

“Veilig varroa bestrijden en materiaal desinfecteren met organische zuren”.

Maar vooreerst, een prettig eindejaar! We wensen jullie een goede gezondheid toe voor 2019 en veel plezier in een hopelijk rijkelijk imkersjaar!

Druppelen van oxaalzuuroplossing per straat bijen in wintertros

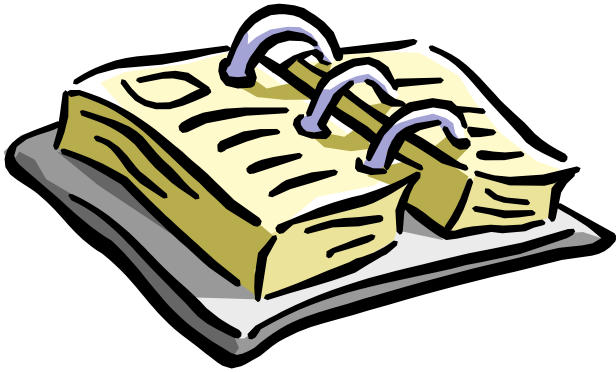
*Zoals de bijen nectar puren uit geurige bloemen,
zo bekomt de mens wijsheid en verstrooiing
uit de vriendschap.*

Edouard Young (1681 – 1765)

TE NOTEREN

Tip:

Om het niet te vergeten,

Noteer op uw kalender en /
of agenda.

Op donderdag 10 januari 2019 om 19,30 : ledenvergadering :

in de Stadsboerderij, Veldekensweg Turnhout

Voor de eerste ledenvergadering van 2019 : Apitherapie

**In februari is de ledenvergadering verschoven
naar de eerste week van de maand.**

Op donderdag 7 februari 2019 om 19,30 : ledenvergadering :

in de Stadsboerderij, Veldekensweg Turnhout

Zoals steeds in februari een korte statutaire ledenvergadering met op het

programma : Jaaroverzicht 2018

Kasoverzicht 2018

Overlopen programma 2019

Varia

Vervolgens : o.a. samenreizen op koolzaad en etiketten drukken

Op Zaterdag 31 maart 2019 om 13.00 : Plantenruil en Bijenmarkt

in de Heischuur, Oud - Turnhout

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling;

Europa investeert
in zijn platteland

datum	Activiteiten eind 2018 – 2019
Do. 10 jan. 2019	Ledenvergadering : Apitherapie
Di. 15 jan. 2019	Bestuursvergadering
Do. 7 feb. 2019 X	Statutaire ledenvergadering : Reizen op koolzaad + Etiketten drukken
Di. 12 mrt. 2019	Bestuursvergadering
Zo. 31 mrt.2019	Plantenruil en Bijenmarkt
Do 11 apr. 2019	Ledenvergadering : Koninginnenkweek
di. 7 mei 2019	Bestuursvergadering
do. 9 mei 2019	Praktijkles : Overlarven
ma. 20 mei 2019	Bevruchtingsvolkjes samenstellen + Ko invoeren
Zo. 23 juni 2019	Rosse Bie BBQ
za. 29 juni 2019	Van 1400 tot 16 Slingeren : slingerlokaal
do. 22 aug. 2019	Ledenvergadering : Inwinteren
di. 3 sep. 2019	Bestuursvergadering
do. 10 okt. 2019	Statutaire ledenvergadering + Verkiezing + Uitwinteren
di. 5 nov. 2019	Bestuursvergadering
do. 7 nov. 2019 X	Ledenvergadering ; Snoeien van drachtstruiken
vr. 13 dec 2019	Teerfeest

🐝🐝🐝🐝🐝🐝

Honingbij op salvia pratensis (Veldsalie)

New York heeft gespecialiseerde bijenpolitie

Camille Van Puymbroeck

Bijenforum 4/12/2018

© Metro

Het belang van bijen voor de maatschappij is onschatbaar. Ook de stad New York heeft dat begrepen en stelde daarom de bijenpolitie aan. Het team bestaat uit twee agenten: Darren Mays en Michael Lauriano.

Bijenalert

Het team reageert op alle meldingen die te maken hebben met bijen en wespen. Tijdens een gemiddelde zomer zijn dat er ongeveer twaalf. Het gaat dan om hele kolonies die zich bijvoorbeeld op een fiets of parasol verzameld hebben. Net omdat de beestjes zo belangrijk zijn voor het ecosysteem worden ze niet gedood, maar in plaats daarvan krijgen ze een betere thuis.

Dakkolonie

Mays zuigt de bijen op met een speciaal daarvoor ontworpen stofzuiger, waardoor ze makkelijk verplaatst kunnen worden. Eerst bracht hij de beestjes altijd naar zijn huis net buiten de stad. In 2017 ontving hij echter zo veel oproepen dat hij geen tijd had om steeds op en af te gaan. Daarom installeerde hij een kolonie op het dak van zijn politiedistrict in Queens.

Bijenliefde

Hoewel hij vroeger als boerenzoon een hekel had aan bijen, vindt hij het de laatste tien jaar rustgevend om voor de beestjes te zorgen. De twintig bijensteken per seizoen neemt hij maar voor lief, ondanks het feit dat het nog steeds even veel pijn doet. De honing? Die deelt hij uit aan vrienden en familie, die vaak een wat geld doneren in ruil voor zijn werk.

Know It

Kennisplatform voor al wie geïnteresseerd is in de oorzaken en de achtergrond van bijensterfte

Zijn lindebomen toxisch of juist een belangrijke voedingsbron voor bestuivers?

De linde wordt in Europa wel eens de bijenboom genoemd en ze wordt als bijzonder waardevol voor de bijenteelt ingeschat. In België komen hoofdzakelijk volgende 4 soorten voor: *Tilia cordata* (winterlinde), *Tilia platyphyllos* (zomerlinde), de hybride *Tilia x europaea* (Hollandse linde) en *Tilia tomentosa* (zilverlinde). De winter- en zomerlinde komen van nature in de Benelux voor. De zomerlinde bloeit als eerste, terwijl de zilverlinde als laatste bloeit. Deze bloeitijd overlapt zo een periode van ongeveer 6 weken in de maanden juni en juli wat betekent dat ze veel door insecten worden bezocht. *Tilia* soorten hebben insectbestuiving nodig voor hun voortplanting.

Reeds vele jaren wordt beweerd dat lindebomen toxisch zouden zijn voor hun insect bezoekers. Dit wordt gestaafd op verschillende waarnemingen van dode bijen, vaak hommels, onder deze bomen. Finaal ontstonden 2 hypothesen die deze waarnemingen zouden kunnen verklaren:

- Bloemen van *Tilia* soorten zijn giftig voor insecten. De nectar bevat suikers zoals mannose of alkaloiden zoals nicotine die de toxiciteit van lindebomen zou kunnen verklaren.
- Bloemen van *Tilia* soorten bevatten onvoldoende nectar of pollen om bestuivers te voeden.

Beide hypothesen werden door [wetenschappers in Leuven onderzocht](#) door de samenstelling van nectar en pollen van 4 *Tilia* soorten te bepalen. Ze hadden hierbij bijzondere aandacht voor mogelijke aanwezigheid van toxische bestanddelen en gingen na of de mortaliteit van hommels, exclusief gevoed met nectar van *Tilia*, verhoogde.

Onderzoekresultaten

De 4 onderzochte lindebomen vertoonden suikerconcentraties in de nectar die varieerden van 0.06 tot 0.24 mg per bloem. De zilverlinde scoorde het hoogst zowel op hoeveelheid nectar, als op aantal bloemen per kubieke meter, als op aantal pollenkorrels per bloem. Alle 4 linde soorten bleken een goede

pollenbron te zijn voor bijen door hun gebalanceerde aminozuursamenstelling. In voorgaande studies wordt beweerd dat nectar van Tilia soorten bepaalde suikers zoals mannose zou bevatten dat de toxiciteit zou teweegbrengen. De aanwezigheid van bepaalde alkaloiden zoals nicotine werd eveneens als mogelijke doodsoorzaak aangewezen. Echter, geen enkele van dergelijke stoffen kon worden teruggevonden in de nectarstalen, genomen tijdens dit onderzoek. Bovendien, aan de hand van kooiproeven waarbij hommels exclusief werden gevoed met Tilia bloemen, kon geen verhoogde sterfte worden waargenomen vergeleken met de controle groep. De eerste hypothese werd door de onderzoekers dan ook wetenschappelijk weerlegd.

Bloemen van de winterlinde (*Tilia cordata*)

Dan blijft nog de mogelijkheid dat bestuivers verhongeren door veelvuldig bezoek van lindebomen. De samenstelling van nectar en pollen bleek echter voldoende waardevol te zijn voor nectar- en pollenverzamelende insecten. Eén enkele bloem van *Tilia tomentosa* kan 3 tot 4 mg nectar produceren dat de volgende dagen kan worden aangevuld. Lindebomen produceren meer nectar dan andere aangeplante stadsbomen, wat het verwonderlijk maakt dat deze hoge voedingsbron zou lijden tot verhoogde bijensterfte. Er dient echter aangeduid in de kantlijn dat de nectarhoeveelheid in Tilia bloemen variabel is en verlaagt naar het einde van de dag en naar het einde van het bloeiseizoen. De wetenschappers onderzochten tijdens deze studie enkel de nectarsamenstelling van de bloemen tijdens de piek van de bloeiperiode, namelijk het einde van juni tot midden juli. In een [review van onderzoekers in het Verenigd Koninkrijk in 2017](#) werd het ontbreken van voldoende voedingsstoffen laat in de bloeiperiode van zilverlinden als mogelijke oorzaak van de waargenomen bijensterfte

aanzien. Zij stelden in deze studie een derde hypothese voor waarbij bijen chemisch worden misleid door bloemen van de zilverlinde. Deze zouden naar het einde van hun bloeiperiode bepaalde vluchtige stoffen kunnen verspreiden van hoogwaardige nectar terwijl hun bloemen geen nectar meer bevatten. Hierdoor worden de bijen gemanipuleerd en consequent aangetrokken tot de lege bloemen wat tot verhoging en verhoogde sterfte zou leiden. Cafeïne zou dergelijke vluchtige stof kunnen zijn die bijen ertoe brengt verkeerde foerageerbeslissingen te nemen en zo hun nectarvoorraad doet slinken ondanks de verhoogde foerageeractiviteit. Deze mogelijke piste dient echter nog onderzocht te worden.

De Belgische onderzoekers stellen finaal een vierde hypothese voor, namelijk een verhoogde natuurlijke bijensterfte. Lindebomen bloeien in de zomer wat samenvalt met het hoogtepunt van kolonie ontwikkeling bij bijen. De grootste hoeveelheid bijen kan dan worden teruggevonden. Door hun korte levensduur is het aantal individuele sterftes dan ook het hoogst. Doordat bijen in die periode vooral door lindebomen worden aangetrokken en deze het meest bezoeken, kunnen hier wellicht ook het meest natuurlijk gestorven bijen onder worden aangetroffen. Bovendien worden Tilia soorten vaak in parken of langs straten aangeplant waar de vegetatie meestal kort is of zelfs ontbreekt. Hierdoor zijn dode bijen beter zichtbaar. Dit zou echter moeten leiden tot een zelfde hoeveelheid dode bijen op vergelijkbare hotspots van voedingsbronnen in diezelfde periode. Deze hypothese kan op dit moment echter nog niet wetenschappelijk onderbouwd worden.

Conclusies

2 vooropgestelde hypothesen weerlegd:

- Bloemen van Tilia soorten zijn NIET giftig voor insecten.
- Bloemen van Tilia soorten bevatten voldoende nectar of pollen om bestuivers te voeden.

2 nieuwe hypothesen dienen nog onderzocht te worden:

- Zilverlinde misleidt bijen naar lege bloemen door vluchtige stoffen van hoogwaardige nectar te verspreiden.
- Meer dode bijen onder lindebomen door natuurlijke sterfte van individuen in bijenkolonie die op dat moment op zijn grootst is.

Referenties

- Jacquemart, AL., Moquet, L., Ouvrard, P. et al. *Apidologie* (2018) 49: 538.
- Koch H, Stevenson PC. 2017 Do linden trees kill bees? Reviewing the causes of bee deaths on silver linden (*Tilia tomentosa*). *Biol. Lett.* 13: 20170484.

Over bijenwas.

Door : Yann Le Coguic.

We zijn ze dankbaar en we dragen er zorg voor, maar ze blijven voor verrassingen zorgen, die honingbijen. Tegelijk bezorgen ze ons op meerdere manieren een heel scala aan functies en producten. In dit winterse seizoen waarin we nood hebben aan warmte en licht, zal deze bijenfreak zijn licht werpen op bijenwas.

“Is not this a lamentable thing, that of the skin of an innocent lamb should be made parchment? that parchment, being scribbled o'er, should undo a man? Some say the bee stings: but I say, 'tis the bee's wax; for I did but seal once to a thing, and I was never mine own man since.”

Henry VI, Shakespeare (over de was die het lot bezegelt).

“Indien men de kerncentrales zou stopzetten zouden we terug moeten grijpen naar de kaars!”. Deze zin heeft me in mijn jeugd geërgerd. Het was in die tijd dat ik met bijenteelt begon en mijn eerste wassen kaarsen maakte. Met de tijd bleken de kerncentrales echter succesvol. Maar ook mijn bijen bleven leven en ik kan nu gerust zeggen dat, tegenover de agressies van alle energiezuipende en vervuilende technieken, de toekomst aan hen behoort die een kaars bezitten (met voorkeur één van bijenwas).

Net zoals melk, is was een universeel product en we vinden de productie van was terug in alle rijken van de natuur. De essentiële melk die vanuit de melkweg neerdaalde om in een apotheose te eindigen, gemetamorfoseerd in de koe, kan je “gekristalliseerde liefde” noemen. Analooq komt bijenwas, na een heel proces, tot perfect wasdom in de korf waar zij het skelet van vormt (1,2 tot 1,5 kg was: 100 gram was = 8000 cellen!).

In het verleden werd bijenwas vereerd, gegeerd voor rituelen en medicinale toepassingen. Ze was meer waard dan goud, en bepaalde losgelden moesten in bijenwas betaald worden en niet in goud. Tot de Middeleeuwen moesten de landbouwers ze in kerken leveren, en er bestaan nog vele andere voorbeelden van het gebruik van bijenwas zoals voor decoratie, poppen, cosmetica, magie, maskers etc.

De soorten was uit de natuur

- De meest bekende was is deze van de potvis. Het is een uitscheiding van een klier die zich in het hoofd van de potvis bevindt en zich op de neus concentreert. Potviswas is samen met bijenwas de enige was die voorkomt als ingrediënt van medicijnen (klasse van de glyceriden).
- Lanoline (wolvet) van schapen is ook een was.
- De meeste insecten maken een was aan om hun carapax (uitwendig skelet) uit chitine te beschermen, zo ook de bij. Enkele insecten (bv: *Coccus ceriferus*, een soort schildwants) maken een witte was aan.

- In het plantenrijk scheiden meerdere palmachtigen was uit, soms in grote hoeveelheden. Zaden van Jojoba bevatten voor de helft was.
- In de minerale wereld vindt men ook wassen terug, sommige zo gelijkend op bijenwas dat ze nog gebruikt werden als vervalsing van bijenwas. Het mineraal "ozokeriet" (fossiel paraffine) bevindt zich vaak in oude Tertiaire gesteentelagen. Al deze wassen komen slechts verspreid over de wereld voor en verspreid in verschillende regionen van de natuur, net als melk. Maar de perfectie blijft bijenwas, dat op alle continenten voorkomt.

Bijenwas: proces van warmte en hexagonaliteit

Er werden meer dan 300 chemische bestanddelen teruggevonden in bijenwas. De was verschilt van bijennest tot bijennest en elke bij is door een beetje was bedekt, hetgeen de wachters toelaat om de bijen die naar de korf terugkeren makkelijker te herkennen. Bijenwassen verschillen ook tussen landen en continenten en zijn vaak herkenbaar aan hun kleur.

Volgens Jurgen Tautz* is bijenwas tegelijk "skelet, gevoelsorgaan, zenuwstelsel, geheugen en immuunsysteem...".

Vroeger was er een mooie beeldspraak voor bijenwas, zij werd "het zweet van de bijen" genoemd (in het woord zweet zit warmte en werk vervat).

Bijenwas bestaat voor 90 tot 95% uit was en 5 tot 10% uit propolis en pollen (die de verschillende kleurtinten geeft).

In een bijenleven

Het is slechts tussen de 13^e en 18^e dag van haar leven dat een bij in staat is om bijenwas te produceren. In nood kan ze dit vermogen later terug opwekken, zoals ongeveer al haar andere vermogens.

Het is vanuit haar wasklieren (4 paren; 2x2), gelegen onderaan het achterlichaam en dicht bij vetcellen, dat op wasplaatjes (wasspiegels) minuscule druppels vloeibare was geproduceerd worden ("*Vreemd zweet bijna even wit als sneeuw en lichter dan het dons van een veer*" - zou de dichter Maeterlinck* schrijven), en dit op een temperatuur die tot 40°C hoog kan zijn (zelfs uitzonderlijk 43°C). De plaats waar er gebouwd wordt in een bijenkorf is één van de warmste plekken (net zoals het menselijk lichaam heeft een bijenkorf warmere en minder warme zones).

Deze "vlokken" worden dadelijk door de achterste poten opgevangen en naar de mond gebracht waar ze, net als voor honing, pollen, of propolis het geval is, gekauwd worden en vermengd met speeksel. Zo worden kleine balletjes gevormd die dan gebruikt kunnen worden door de bouwsters die op een rij op de ramen wachten. Elke druppel (lamel of schilfer) weegt 0,8 mg. Er zijn er ongeveer 1 200 000 van nodig om een kg was te maken. Hierna worden hexagonale cellen (even precies als sneeuw kristallen) gevormd, in het donker, op de twee kanten van de kaders, met een wiskundige perfectie dat alle grote wetenschappers verstomd slaat, van Galileo tot Einstein en zelfs Karl Marx.

Het universele en kosmische proces van de hexagoon is gelinkt aan de bij

De bijenwas, opgewarmd door de bouwsters, beschikt reeds de structuur in zich die zich later laat zien bij het bouwen van de raat. Een experiment toont het

aan: een onderzoeker heeft uit bijenwas kleine tubes gevormd, heeft deze aan elkaar gelijmd en dan langzaam opgewarmd om de was te laten smelten. En hij verkreeg hexagonale vormen!

We zouden dus kunnen stellen dat alles wat een bij aanraakt en transformeert, de vorm en kracht bezit van dit levensnoodzakelijke kristal.

Waar komt de was vandaan?

Men heeft lang gedacht dat was, net als pollen en nectar, door de bijen in hun omgeving verzameld werd. Pas in 1684 werd gesteld dat de was mogelijks tussen de segmenten van het achterlijf zou worden aangemaakt in de vorm van "schilfers". Dit werd in 1700 bevestigd. Men zocht naar de herkomst en vrij snel heeft men opgemerkt dat bijen was produceerden wanneer ze met honing gevoed werden, maar niet wanneer ze enkel pollen als voedsel kregen. De cijfers variëren, maar men kan zeggen dat er ongeveer 10 kg honing nodig is voor 1 kg bijenwas, en natuurlijk ook een constante warmteproductie door de bij. Een goeie bijenkorf produceert ongeveer 300 kg honing, en hiervan wordt het grootse deel gebruikt om het nest te verwarmen (het schenkt ongeveer 10% aan de bijenteler).

Samenvatting

Om haar krop te vullen moet een bij ongeveer 1000 tot 1500 bloemen bezoeken. Dit komt neer op het dragen van maximaal 0,05 g nectar per reis. Dit wil zeggen dat 1 kg honing (getransformeerde nectar) een omwenteling van de Aarde betekent indien men alle nodige foerageerreizen achter elkaar samenzet. Eén kg was, is daarom 10 maal de Aarde rond, en miljoenen geproduceerde en gekauwde wasschilfers, uitgerokken op een warmte van 40°C in het donker met een geometrische perfectie.

We zouden het daarbij kunnen laten en ons verwonderen over een dergelijke kunde, maar dan zouden we niet alles begrepen hebben van de missie van bijenwas.

Want: "Men begint de bij te begrijpen wanneer men inziet dat de lucht die ze inademt bevrucht is met liefde" schrijft Rudolf Steiner. Daar ligt het grote mysterie van de honingbij en men begint dit slechts in te zien wanneer men op deze zin mediteert. Ik herinner me dat de bijenteler die mij de biodynamische bijenteelt bijbracht (1973-75), vertelde dat toen hij zijn studies bijenteelt volgde in RDA, de enige leerling die zijn bijenkorven kon openen wanneer hij het wou, een persoon met het Downsyndroom was. De kosmische liefde van het bijennest nam de golflengte van de universele liefde van de leerling over! Nu kunnen we de volgende zin van Rudolf Steiner aansnijden: *"Hetgeen in ons hart rijpt wanneer we liefhebben is materie geworden in het bijennest"*. Doorheen de honing die bijenwas geworden is, wordt ons hart opgeroepen (en het hoofd en haar hexagonale cellen).

Elke keer ik een bijenwaskaars aansteek bevrijd ik wat universele liefde. De was die zich volledig opbrand (volledige gift van zichzelf), brengt wat verlichting voor mijn ziel, en wat rust en vrede (de was die de doden bedekte, had

hetzelfde doel, net als de was op houten speelgoed). Deze kaars helpt me op deze korte momenten van rust of dagelijkse stille bezinning. Herinner je de monnik (die zijn beroep niet steeds koos) en zijn kaars die hem troost bood door andere horizonten te openen. Het zijn inderdaad de monniken die de kaarsen voor op het altaar maakten.

De grote pediater Mevrouw Michaela Glöcker denkt dat in de toekomst geen mens gezond zal zijn zonder een kort dagelijks moment van bezinning of meditatie.

Men begrijpt ook de aanwijzing van Rudolf Steiner aan priesters en pastors die een gemeenschap van Christenen gingen stichten: kaarsen uit 100% bijenwas, en wit (wit betekent zonder pollen of onzuiverheden). Ik heb eens tegen een priester de opmerking gemaakt dat op zijn altaar ongeveer 35 kg honing stond...! En gezien zijn verbaasde gezicht heb ik eraan toegevoegd "herschape tot bijenwas".

Door kaarsen uit bijenwas op het altaar aan te steken, bevrijdt ik reeds wat kosmische liefde en bereid ik me voor om Diegene die Liefde is te benaderen. Deze link tussen honingbijen en Christus was er reeds via verhalen en vele legendes en leeft voor doorheen het kaarsenritueel.

Wanneer in ik 1982 op de boerderij van Surcenord aankwam, vond ik een werktuig dat ik niet kende, een hooimes. Deze liet toe om plakken hooi te snijden uit het opgehaalde hooi dat boven de koeienstal op de hooizolder gestapeld lag. De koeien aten dus plakken hooi van hetzelfde jaar en van het domein.

Voor zij die bijenwas uit hun regio zouden kunnen verkrijgen, of van relatief dichtbij (jammer genoeg komt bijenwas vaak van heel ver), zij zullen bij het opsteken van een kaars uit bijenwas niet alleen wat liefde bevrijden, maar ook de essentie van de bloemen uit hun omgeving inademen, aangezien de kaars uit bijenwas subtiele parfums uitspreid (van bloemen en van honing).

Ja, wij zullen steeds vaker nood hebben aan deze kleine ogenblikken van kalmte en rust in een wereld die steeds versnelt en ons overspoelt met negatieve prikkels, en die ons soms ons kosmische vaderland doet vergeten.

Wanneer mijn kaars mijn kamer oplicht en het duister verjaagt, dan denk ik aan mijn honingbijen en die miljoenen wasschilfers, die miljoenen bezochte bloemen, en aan al die geschonken liefde. Dan voel ik me klein, maar klaar voor een moment van bezinning, want op dat moment klop ik aan de deur van bescheidenheid. En in deze kalmte kan ik voordragen: *"Bij het zien van een bijenkorf zouden we ons moeten vervullen van aanbidding: Doorheen de bemiddeling van het nest dringt het hele universum door in de mens en maakt er bekwame mensen van"*, Rudolf Steiner.

Ziehier waarom we naar de kaars moeten teruggrijpen!

* Maurice Maeterlink. La vie des abeilles.

* Jurgen Tautz. L'étonnante abeille.

Prunus spinosa – Sleedoorn, zwartdoorn

Kleine boom / struik (inheems) van 2 tot 5 meter

Hij bloeit van maart tot april met fel witte bloesem die verschijnt voor de blaadjes.

De struik heeft scherpe doorns en wordt ook als haag gebruikt. Hij verdaagt dus goed het snoeien, doch dit is ten koste van de bloei.

Het hout is hard. De doorns werden vroeger ook gebruikt door schoenmakers als goedkopere nageltjes.

In de plantengidsen krijgt hij een 3 voor nectar evenals voor pollen d.w.z. (50 – 100 kg per ha.)

In oktober zijn de kleine bessen rijp. Maar nog niet te eten (zuur en wrang). Ook de vogels eten er dan niet van. Na een paar dagen / nachten vries worden ze genietbaar.

Van de bessen maakt men confituur, jam en gelei. Ook kan men ze gebruiken in allerhande dranken.

Hierbij een text gevonden op het internet : “ sleedoornstruiken, die helemaal vol hangen met prachtige paarsblauwe bessen. In het prille voorjaar valt de sleedoorn op door de stralend witte bloesem. De

sleedoorn is de wilde voorvader van de pruim. Deze kleine 'pruimen' zitten boordevol vitamines en andere goede stoffen. Maar je kunt ze niet zo rauw eten. Ze zijn namelijk door de grote hoeveelheid looistoffen vreselijk zuur en wrang van smaak. De smaak is na de eerste nachtvorst minder wrang, maar zolang hoef je niet wachten. Je kunt de bessen ook een nachtje in de diepvries leggen. Na afspoelen en het verwijderen van de meegeplukte blaadjes - met een flinke bodem water aan de kook brengen. Na een kwartiertje koken en roeren ontstaat er een soort moes met pitten erin. Wrijf die moes boven een grote kom door een zeef en meet dan per kilo sleedoornmoes een kilo geleisuiker af. Doe de moes weer over in de pan en roer er de geleisuiker en 100 ml rode wijn of citroensap door. Even vijf minuten goed borrelend doorkoken en je hebt heerlijke gelei. Of een oud Engels recept om sloe gin te maken. Hiervoor vul je een wijnfles (inhoud 750 ml) voor een derde met sleedoornbessen waarin je met een speld rondom gaatjes hebt geprikt. Dan voeg je 100 gram suiker en zo'n ½ liter gin, wodka of jonge jenever toe. Sluit de fles af en schud hem de eerste dagen elke dag tot de suiker is opgelost, daarna elke week tot je na tien tot twaalf weken een prachtig donkerrode drank hebt. Hartverwarmend lekker op een koude winterdag. .

